

Załącznik 2 Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Artur Goławski

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe:

- 2005 r. - stopień doktora nauk biologicznych w dyscyplinie biologia, Akademia Podlaska w Siedlcach, Wydział Rolniczy; Rozprawa doktorska pt. „Ekologiczne uwarunkowania sukcesu lęgowego gąsiorka *Lanius collurio* w krajobrazie rolniczym Niziny Południowopodlaskiej”, promotor: dr hab. Włodzimierz Meissner
- 1997 r. – stopień magistra biologii, Wyższa Szkoła Rolniczo-Pedagogiczna w Siedlcach, Wydział Rolniczy; Praca magisterska pt. „Wpływ struktury krajobrazu rolniczego na awifaunę lęgową”, promotor: prof. dr hab. Anna Stańczykowska-Piotrowska
- 2011 - podyplomowe studia w zakresie geografii, Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych.

3. Informacje o zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

- Od października 2005 r. do chwili obecnej – Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Wydział Przyrodniczy, Katedra Zoologii, adiunkt
- 1997-2005 – Akademia Podlaska w Siedlcach, Wydział Rolniczy (w roku 2010 zmiana nazwy uczelni na Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach), Katedra Zoologii, asystent

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

- a) Tytuł osiągnięcia naukowego „Czynniki wpływające na strukturę ptaków zimujących w krajobrazie rolniczym wschodniej Polski” Na osiągnięcie to składa się cykl 5 prac opublikowanych w czasopiśmie, których sumaryczny IF (według roku publikacji, dla publikacji z 2011 i 2012 przyjęto IF z 2010r.) wynosi 3,297, a liczba punktów MNIŚW (punktacja czasopism naukowych MNIŚW z dnia 25.06.2010) wynosi 105.

Załącznik 2
Autoreferat

Lp.	Dane bibliograficzne	IF	Punkty MNiSW
1	Goławski A. , Dombrowski A. 2011. The effects of weather conditions on the numbers of wintering birds and the diversity of their assemblages in villages and crop fields in east-central Poland. <i>Italian Journal of Zoology</i> . 78: 364-369.	0,843	20
2	Goławski A. , Kasprzykowski Z. 2008. Ptaki zimujące w otwartym krajobrazie rolniczym wschodniej Polski. <i>Notatki Ornitologiczne</i> 49: 153-161.	brak	6
3	Goławski A. , Kasprzykowski Z. 2010. The influence of weather on birds wintering in the farmlands of eastern Poland. <i>Ornis Fennica</i> 87: 153-159.	0,794	27
4	Goławski A. , Kasprzykowski Z. 2011. The significance of cereal stubble and manure heaps for birds wintering in the farmland of eastern Poland. <i>Ardeola</i> 58: 277-286.	0,649	20
5	Kasprzykowski Z., Goławski A. 2012. Habitat preferences of granivorous passerine birds wintering on farmland in eastern Poland. <i>Bird Study</i> 59: 52-57.	1,011	32
Razem		3,297	105

- b) Omówienie celu naukowego ww. prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

Ptaki krajobrazu rolniczego budzą zainteresowanie ornitologów zarówno ze strony czysto poznawczej, jak i aplikacyjnej. Wskaźnik liczebności lęgowych pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego tzw. Farmland Bird Index jest obecnie jednym z oficjalnie stosowanych wskaźników stanu środowiska w krajach członkowskich Unii Europejskiej. Wskaźnik ten to zagregowany indeks stanu populacji 22 gatunków ptaków typowych dla siedlisk krajobrazu rolniczego. Zmiany w stanie populacji ptaków traktowane są jako wskaźnik stanu "zdrowia" ekosystemów użytkowanych rolniczo, stanowiących ok. 60% powierzchni naszego kraju. Co więcej, to właśnie występowanie ptaków stanowi o realizacji programów rolno-środowiskowych w krajach Unii Europejskiej, w tym również w Polsce. Ptaki krajobrazu rolniczego są grupą, która w dużej mierze wpływa na ekonomię znacznej grupy społeczeństwa (rolników), a pośrednio także i innych obywateli kraju. To także jedna z bardziej zagrożonych grup ptaków, co ma przede wszystkim związek z intensyfikacją rolnictwa. Intensyfikacja uprawy roli wpływa zarówno na ptaki w okresie lęgowym jak i w innych okresach fenologicznych, w tym podczas zimowania. To właśnie zima jest krytycznym okresem dla zrozumienia wieloletniej dynamiki liczebności ptaków mając bezpośredni wpływ na prawdopodobieństwo ich przeżycia. Zdecydowaną większość badań poświęcono ptakom krajobrazu rolniczego w okresie lęgowym. Dotyczy to Europy zachodniej jak i Polski, a najlepszym przykładem jest wydana ostatnio monografia (Tryjanowski P., Kuźniak S., Kujawa K., Jerzak L. 2009. Ekologia ptaków krajobrazu

Załącznik 2 Autoreferat

rolniczego. Bogucki wydawnictwo Naukowe, Poznań). Badania poświęcone różnym zagadnieniom okresu lęgowego ptaków przynajmniej kilkakrotnie przewyższają informacje o ich zimowaniu. Nie wynika to z autorskiego podejścia w tej monografii, a z dostępności odpowiednich danych. Tymczasem badania ptaków zimujących w krajobrazie rolniczym, w tym na polach (moja praca dotyczy właśnie tego siedliska) były w zasadzie prowadzone tylko w Polsce zachodniej. Ponadto były one prowadzone 20, a niektóre z nich nawet niemal 40 lat temu. W tym czasie rolnictwo przeszło ogromną transformację. Zmieniło się w zasadzie wszystko poczynając od metod orki, zbioru plonów, a kończąc na ich przechowywaniu. Obecnie, sterty słomy na polach to rzadki widok, ale co ważniejsze to w tych stertach nie ma już pełnych kłosów, bo zostały wymłócone podczas zbioru. Sposób zbioru plonu z wykorzystaniem kombajnów ograniczył także „wypadanie” nasion i pozostawianie ich na ścierniskach. Zmieniła się sama struktura upraw. Ubyło miedzy, na których rosły chwasty – ich nasiona to także źródło pokarmu dla ptaków. Stosowanie herbicydów również ograniczyło bazę pokarmową dla ptaków. Nie można zapomnieć też o zmianach klimatu. Zimy stają się coraz bardziej łagodne, krócej zalega pokrywa śnieżna. Te wszystkie czynniki mają wpływ na przeżywalność ptaków w okresie zimowym oraz na ich kondycję podczas przystępowania do rozrodu, w a konsekwencji na zmiany wielkości populacji lęgowej i wspomniany Farmland Bird Index.

Polska wschodnia odróżnia się od zachodniej części kraju intensywnością rolnictwa; tu można określić je jako ekstensywne w porównaniu do intensywnego w części zachodniej. Także zimy są na wschodzie bardziej surowe. Trwają one dłużej i charakteryzują się z reguły grubszą pokrywą śnieżną oraz niższymi temperaturami. Z tego obszaru brak jest w ogóle publikacji traktujących o zgrupowaniach ptaków zimujących na polach. Opublikowanych zostało jedynie kilka krótkich notatek o składzie gatunkowym. Brak jest więc analizy ich występowania w szerszym aspekcie.

Awifauna zimująca na polach była natomiast szeroko badana w Europie Zachodniej. Dotyczy to w głównej mierze Wielkiej Brytanii, a w zasadzie Anglii. Poznano tam szczegółowo preferencje siedliskowe i skład pokarmu wielu gatunków ptaków. Różnice w intensyfikacji gospodarki rolnej pomiędzy Europą zachodnią a Polską (szczególnie jej wschodnią częścią) są znaczne. Przejawia się to większą intensyfikacją, różnicami w użytkowaniu ziemi, co prowadzi do większej wydajności w porównaniu z rolnictwem w Polsce. Skutkuje także różnicami w liczbie ludności zatrudnionej i uzależnionej od gospodarki rolnej. Nie mniej ważne różnice związane są z klimatem panującym w Europie zachodniej i w Polsce. Warunki pogodowe w okresie zimowym mogą w znaczny sposób kształtować zgrupowania ptaków w krajobrazie rolniczym. W Unii Europejskiej programy związane z ochroną różnorodności biologicznej realizowane są głównie w okresie lęgowym ptaków, czego przykładem są programy rolno-

Załącznik 2 Autoreferat

środowiskowe. Jednakże, tak ja wspomniałem wcześniej, na stan populacji ptaków w znacznej mierze wpływają warunki zimowania. Duże znaczenie dla ptaków miały programy odłogowania do 15% areалу upraw w ramach wspólnej polityki rolnej. Były one co prawda w głównej mierze odpowiedzią na nadprodukcję żywności, ale miały także znaczenie dla podniesienia bioróżnorodności. Innym programem jest „winter cover crops stewardship program”, którego zasadniczym celem jest ochrona gleby przed erozją, ale korzystają na tym również ptaki wodno-błotne żywiące się roślinami. Nie jest wykluczone więc, że w ramach polityki rolnej UE zostaną wprowadzone kolejne propozycje tego typu. Przeniesienie zasad programów ochrony różnorodności biologicznej wypracowanych w silnie intensyfikowanym krajobrazie rolniczym Europy zachodniej może mieć ograniczone zastosowanie w krajach, gdzie rolnictwo ma bardziej ekstensywny charakter, co postulują m. in. Tryjanowski i inni, 2011 (Conservation of farmland birds faces different challenges in Western and Central-Eastern Europe. *Acta Ornithologica* 46: 1-12).

Celem prowadzonych przez mnie badań była analiza występowania ptaków w okresie zimowym na polach we wschodniej Polsce. Skupiłem się na opisie zgrupowań ptaków, wpływie warunków pogodowych na liczebność gatunków oraz na preferencjach siedliskowych. Starąłem się wykazać różnice pomiędzy awifauną wschodniej Polski a awifauną Europy zachodniej, opisaną głównie w Wielkiej Brytanii. Odniosłem się również do różnic pomiędzy wschodnią i zachodnią Polską. Poniżej charakteryzuję krótko wyniki poszczególnych prac, wchodzących w skład mego osiągnięcia naukowego.

Ogólne informacje

Wszystkie publikacje obejmują dane zebrane podczas trzech okresów zimowania: 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006. Materiał został zebrany we wschodniej Polsce w otwartym krajobrazie rolniczym koło Siedlec. Teren badań stanowiła mozaika pól podzielonych siecią miedz i dróg polnych. Zdecydowanie dominowały grunty orne, udział odłogów był zdecydowanie mniejszy. Poza tym obecne były niewielkie, pojedyncze żwirownie (nielegalne pozyskanie żwiru przez okoliczną ludność) oraz pojedyncze drzewa i krzewy rozrzucone wśród pól. Jako zimowanie przyjęto zakres 1 listopada-28 lutego. Taki okres jest przyjmowany w większości publikacji z obszaru Europy i Ameryki Północnej. Ograniczenia czasowe są argumentowane z dwóch względów. Po pierwsze, brak jest wówczas na tym obszarze migrantów długodystansowych, a po drugie, wegetacja ustaje i rośliny nie generują już nowych nasion.

Goławski A., Kasprzykowski Z. 2008. Ptaki zimujące w otwartym krajobrazie rolniczym wschodniej Polski. Notatki Ornitologiczne 49: 153-161.

Indywidualny wkład w publikację: 75%. Zaprojektowanie badań, część badań terenowych, opracowanie statystyczne i graficzne, napisanie przeważającej części manuskryptu.

Celem tej pierwszej z serii kilku prac była podstawowa charakterystyka zgrupowań ptaków w okresie zimowym w otwartym krajobrazie rolniczym wschodniej Polski. W trzech sezonach badawczych stwierdzono łącznie 34 gatunki. W kolejnych kontrolach liczba gatunków na tych samych transektach nie różniła się istotnie statystycznie. Nie stwierdzono również istotnych różnic w łącznej liczebności wszystkich ptaków. Dla obu transektów łącznie nie odnotowano wpływu sezonu badań zarówno na liczbę gatunków, jak i łączną liczebność zimujących ptaków. Zagęszczenie wszystkich gatunków ptaków na obu transektach było niemal identyczne. W miarę upływu zimy zmniejszała się zarówno liczba gatunków, jak i liczebność ptaków. Do gatunków dominujących, osiągających ponad 5% liczebności wszystkich stwierdzonych osobników, należały: trznadel *Emberiza citrinella* (44,0%), górnicek *Eremophila alpestris* (10,8%), dzwonec *Carduelis chloris* (8,7%), mazurek *Passer montanus* (7,2%) oraz makolągwa *Carduelis cannabina* (5,2%). Gatunki te stanowiły łącznie 75% liczebności całego zgrupowania. Odnotowano także kilka gatunków, których obecność w okresie zimowym w tym siedlisku była zaskoczeniem. Należały do nich: łabędź niemy *Cygnus olor*, dzięcioł duży *Dendrocopos major* i kopciuszek *Phoenicurus ochruros*.

Liczba gatunków była stosunkowo wysoka, natomiast zagęszczenia ptaków niskie w porównaniu z danymi z Europy zachodniej, jak też i zachodniej Polski. Różnice dotyczyły powszechniejszego zimowania skowronka *Alauda arvensis* i potrzyszca *Emberiza calandra* na zachodzie oraz dzwońca i górniczka na wschodzie Polski. Także trznadel osiągał wyższe zagęszczenie w Polsce wschodniej w porównaniu do porównywanych obszarów. Ponadto krajobraz rolniczy wschodniej Polski wyróżniał się liczniejszym występowaniem gatunków gniazdujących na północy Europy i Azji, takich jak: rzepołuch *Carduelis flavirostris*, czeczotka *Carduelis flammea* i śnieguła *Plectrophenax nivialis* – w zachodniej Europie były one podawane sporadycznie. Za gatunki charakterystyczne, tworzące trzon zgrupowania ptaków w otwartym krajobrazie rolniczym wschodniej Polski należy uznać trznadla i mazurka.

Goławski A., Kasprzykowski Z. 2010. The influence of weather on birds wintering in the farmlands of eastern Poland. *Ornis Fennica* 87: 153-159.

Indywidualny wkład w publikację: 80%. Zaprojektowanie badań, część badań terenowych, opracowanie statystyczne i graficzne, napisanie przeważającej części manuskryptu.

Celem pracy była analiza wpływu wybranych czynników pogodowych na liczbę gatunków oraz liczebność ptaków zimujących w otwartym krajobrazie rolniczym wschodniej Polski. Niekorzystna pogoda może przyczyniać się do śmierci ptaków, a także wpływać na ich kondycję w późniejszym okresie, w którym przystępują do rozrodu. Kondycja, w jakiej znajdują się ptaki po okresie zimowym, przekłada się więc w znacznej mierze na lęgi. W krajobrazie rolniczym zimuje wiele gatunków, które także w okresie lęgowym są z nim związane. Znaczna część tych gatunków charakteryzuje się silnym spadkiem liczebności populacji lęgowych w Europie.

Analizowano dwa czynniki pogodowe: średnią dobową temperaturę powietrza w dniu kontroli oraz grubość pokrywy śnieżnej. Liczba gatunków oraz liczebność zimujących ptaków była zależna od pokrywy śnieżnej i wraz ze wzrostem grubości pokrywy liczebności te malały. Na liczebność nie wpływała natomiast dobową temperatura powietrza. Na liczebność wpływał jeszcze jeden czynnik, który nie był związany z pogodą, mianowicie liczebność ptaków na kontroli poprzedzającej. Czynnik ten włączono do obliczeń, gdyż wykorzystując analizę szeregów czasowych stwierdzono, że na liczebność ptaków wpływa ich liczebność o jedną kontrolę wstecz. Podczas pogarszania się pogody skutkującej trudnościami w zdobyciu pożywienia, niektóre ptaki mogą opuszczać badany teren i odlatywać na obszary o lżejszej zimie. Należą do nich tzw. gatunki nomadyczne: górniczek, śnieguła. Inne gatunki, np. trznadel mogą przenosić się do innych siedlisk. Kiedy warunki zimowania stają się łagodniejsze, ptaki nie zdążą wrócić na badany obszar i analiza oparta tylko o czynniki pogodowe obarczona jest błędem.

Uzyskane wyniki są sprzeczne z danymi uzyskanymi w latach 1970. w zachodniej Polsce, gdzie po opadach śniegu wzrastała liczebność ptaków w krajobrazie rolniczym. Wynikało to z grupowania się ptaków przy stertach zboża. Obecnie sterty zboża na polach pozostawiane są zdecydowanie rzadziej, poza tym zawierają wymłócone kłosa więc ptaki nie mogą znaleźć pokarmu i przynajmniej ich część musi opuszczać pola w okresie panowania niesprzyjających warunków. Trudno jest odnieść się do danych z Wielkiej Brytanii, gdyż tam zimy są zdecydowanie łagodniejsze a warunki pogodowe nie rzutują na ptaki tak silnie jak we wschodniej Polsce.

Goławski A., Dombrowski A. 2011. *The effects of weather conditions on the numbers of wintering birds and the diversity of their assemblages in villages and crop fields in east-central Poland. Italian Journal of Zoology. 78: 364-369.*

Indywidualny wkład w publikację: 80%. Zaprojektowanie badań, część badań terenowych, opracowanie statystyczne i graficzne, napisanie manuskryptu.

W pracy tej wykorzystano dane o ptakach zbierane we wsiach leżących w pobliżu badanych pól. W obu siedliskach kontrole prowadzono równolegle. Celem pracy było wykazanie zmian liczebności w obu typach środowisk ze względu na warunki pogodowe.

Wsie pełniły zdecydowanie ważniejszą rolę dla zimujących ptaków w porównaniu z okolicznymi polami. Wyrażone to było zarówno liczbą gatunków jak i liczebnością osobników. Wraz z pogorszeniem warunków pogodowych (wzrost grubości pokrywy śnieżnej, niższa temperatura) malała liczebność ptaków na polach i wzrastała ich liczebność na obszarze zabudowanym. Zwraca uwagę, że nie odnotowano takiej zależności dla liczby gatunków. Wynikało to bowiem ze zmian liczebności w obu siedliskach w głównej mierze dwóch gatunków: trznadla i mazurka. Przemieszczanie się tych dwu gatunków wpływało na obraz całego zgrupowania ptaków. Mazurek był stwierdzany we wsiach w zmiennej liczebności przez całą zimę, a niemal zupełnie opuszczał pola podczas zalegania pokrywy śnieżnej. Natomiast trznadel był stwierdzany we wsiach tylko w okresie zalegania pokrywy śnieżnej. Jest to ciekawe, gdyż we wsiach przez całą zimę był dostęp do pokarmu takiego jak kiszonki czy ziarno, którym karmiono kury. Być może wybitnie warunkowe przemieszczanie się trznadla do wsi jest ograniczane drapieżnictwem kotów. Dopiero surowe warunki są w stanie zmusić ptaki do opuszczenia pól i przeniesienia się na obszary zabudowane.

Kasprzykowski Z., Goławski A. 2012. *Habitat preferences of granivorous passerine birds wintering on farmland in eastern Poland. Bird Study 59: 52-57.*

Indywidualny wkład w publikację: 50%. Wkład w zaplanowanie badań, część badań terenowych, znaczny wkład w opracowanie dyskusji wyników.

Celem pracy była analiza preferencji siedliskowych ziarnojadów w otwartym krajobrazie rolniczym. Po akcesji krajów w 2004r. do Unii Europejskiej nastąpiły zmiany w użytkowaniu gruntów i zmiany te prawdopodobnie będą nasilać się wpływając na warunki zimowania ptaków. W niniejszej pracy opisano preferencje siedliskowe ziarnojadów w okresie przystępowania Polski do UE, kiedy zmiany użytkowaniu gruntów nie były jeszcze zaawansowane (np. brak międzyplonów, obecność odłogów).

Załącznik 2 Autoreferat

Najwięcej gatunków oraz osobników preferowało odłogi i ścierniska, natomiast unikane były oziminy. Wykazano natomiast najwyższy indeks preferencji dla pryzm obornika, a zdecydowanie niższy dla miedz oraz ściernisk. Najniższy indeks preferencji stwierdzono dla ozimin i zaoranych pól.

W porównaniu do wyników badań prowadzonych w Europie zachodniej stwierdzono, że we wschodniej Polsce preferowanych było więcej siedlisk, co prawdopodobnie wynika z większego zróżnicowania otwartego krajobrazu rolniczego. Co prawda, podobnie jak w innych krajach Europy, ścierniska grupowały najwięcej ptaków, to nie było to aż tak silnie zaznaczone, gdyż stwierdzono na nich tylko 30% ogółu ziarnojadów. Ptaki mogły żerować w innych siedliskach takich jak niewielkie żwirownie, miedze czy drogi polne porośnięte chwastami.

Goławski A., Kasprzykowski Z. 2011. The significance of cereal stubble and manure heaps for birds wintering in the farmland of eastern Poland. *Ardeola* 58: 277-286.

Indywidualny wkład w publikację: 90%. Zaprojektowanie badań, przeważająca część badań terenowych, opracowanie statystyczne i graficzne, przeważający udział w napisaniu manuskryptu.

Celem niniejszej pracy było porównanie ściernisk i pryzm obornika ze względu na występowanie ptaków. Analizowano to zagadnienie uwzględniając również warunki pogodowe. Rola ściernisk dla zimujących ptaków jest szeroko opisana w Europie, natomiast o pryzmach obornika brak jest zupełnie informacji ze względu na ich okazjonalne występowanie w krajach zachodniej Europy. Tymczasem w Polsce, szczególnie w jej wschodniej części są powszechnie spotykane. Składowanie obornika bezpośrednio na polach jest zabronione prawem tak polskim jak i unijnym. Praktykowane są jednak odstępstwa od tego prawa. Zwyczaj wywożenia obornika na pola wynika ze stosowania słomy jako podściółki dla zwierząt oraz konieczności pozbycia się jej podczas długiej zimy. W krajach Europy zachodniej kultura rolna jest inna i opisany wyżej zwyczaj jest rzadko praktykowany (najlepszym przykładem jest fakt, że maszynopis tej pracy został wcześniej wysłany do pewnego angielskiego czasopisma, ale redakcja odrzuciła go argumentując, że takie pryzmy można spotkać ewentualnie w okolicy budynków gospodarczych, a nie daleko od nich, wśród pól).

Na ścierniskach i na pryzmach obornika odnotowano zbliżoną liczbę gatunków, natomiast zagęszczenie ptaków było zdecydowanie wyższe na pryzmach obornika. Odmiennie przedstawiały się także zmiany liczby gatunków i zagęszczenia ptaków w powiązaniu z warunkami pogodowymi. Na ścierniskach liczebność i zagęszczenie malało wraz ze wzrostem pokrywy śnieżnej, natomiast przeciwna tendencja została stwierdzona

na przyzmach obornika. Ptaki szczególnie chętnie wybierały przyzmy obornika, gdzie znaczną ilość stanowił obornik świeżo wywieziony na pole.

Ptaki przebywają na przyzmach z kilku powodów: 1) znajdują tam pożywienie, szczególnie wtedy kiedy ścierniska są przykryte śniegiem; 2) znajdują ochronę przed wiatrem i silnym mrozem, gdyż zwłaszcza świeży obornik ma zdecydowanie wyższą temperaturę niż otoczenie – temperatury spadały poniżej – 20°C; 3) w otwartym krajobrazie rolniczym stanowią miejsce wypatrywania ofiar dla szponiastych i krukowatych. Przyzmy obornika są bardzo ważnym miejscem zdobywania pokarmu dla trznadli, których polska populacja jest jedną z największych w Europie.

Podsumowując, powyższe prace analizują czynniki warunkujące zimowanie ptaków w otwartym krajobrazie rolniczym charakteryzującym się ekstensywnym rolnictwem. Wskazują, że ptaki podlegają tu innym warunkom pogodowym, ale także i siedliskowym w porównaniu z Europą zachodnią. Wyniki uzyskane przez mnie sugerują, że dla awifauny ważniejsze są warunki pogodowe niż siedliska, co stoi w sprzeczności z danymi z Europy zachodniej, głównie Wielkiej Brytanii. Dlatego też ewentualna próba poprawienia warunków zimowania, podejmowana w ramach specjalnych projektów w krajach Europy zachodniej miałyby zdecydowanie mniejsze znaczenie w krajach o podobnych warunkach klimatycznych co wschodnia Polska.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Przyrodą, a w szczególności ptakami interesuję się już od szkoły podstawowej. W szkole średniej – Technikum Leśne w Białowieży – byłem członkiem Północnopodlaskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków. Poznałem wtedy osoby, które na trwałe rozwinęły moje zainteresowanie ptakami. Pierwsze poważniejsze kontakty ze światem nauki (WSR-P w Siedlcach) nawiązałem w roku 1988 uczestnicząc w corocznym Zjeździe Ornitologicznym, a także zbierając dane do Polskiego Atlasu Ornitologicznego. Od tego czasu rozpocząłem regularną współpracę z ornitologami z Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach, której efektem było uczestnictwo w pracach o charakterze faunistycznym.

Konsekwencją moich zainteresowań przyrodniczych było podjęcie studiów na kierunku biologia w Wyższej Szkole Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach. Tam, od pierwszego roku aktywnie brałem udział w pracach Studenckiego Koła Naukowego Ornitologów: letni obóz na Równinie Kurpiowskiej (1993), inwentaryzacja gniazd bociana białego w dolinie Bugu (1994), migracją siewkowców w dolinie Bugu (1994). Równocześnie zacząłem bliżej interesować się ekologią ptaków krajobrazu rolniczego. Rozwinięciem tych zainteresowań było podjęcie badań nad zespołami ptaków tego

Załącznik 2 Autoreferat

krajobrazu i napisanie pracy magisterskiej (1997: Wpływ struktury krajobrazu rolniczego na awifaunę lęgową – promotor prof. dr hab. A. Stańczykowska-Piotrowska). Najważniejsze wyniki tej pracy zostały opublikowane w *Ornis Fennica*, *Notatkach Ornitologicznych* oraz *Vogelwelt*. Od października 1997 rozpocząłem pracę na stanowisku asystenta w Katedrze Zoologii WSR-P (obecnie Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny). Swoje zainteresowania ptakami krajobrazu rolniczego kontynuowałem monitorując przez kilka lat liczebność wybranych gatunków na dwóch powierzchniach badawczych koło Siedlec. Równocześnie zajmowałem się badaniem biologii i ekologii okresu lęgowego gąsiorka *Lanius collurio* – charakterystycznego gatunku w tym typie krajobrazu. Efektem tych badań był doktorat obroniony na Wydziale Rolniczym Akademii Podlaskiej (2005: *Ekologiczne uwarunkowania sukcesu lęgowego gąsiorka *Lanius collurio* w krajobrazie rolniczym Niziny Południowopodlaskiej*” – promotor dr hab. Włodzimierz Meissner). Po doktoracie uzyskałem stypendium Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej i byłem na 3-miesięcznym stażu w Zakładzie Ekologii Behawioralnej UAM w Poznaniu. Pod kierunkiem prof. dr hab. P. Tryjanowskiego zajmowałem się tam kosztami rozrodu gąsiorka, a powstałe w wyniku tego prace zostały opublikowane w czasopismach *Ardea* oraz *Ethology, Ecology & Evolution*. W latach 2007-2010 podjąłem badania nad ekspansją rybitwy białoskrzydłej *Chlidonias leucopterus* w dolinie Bugu oraz porównaniem z biologią i ekologią gatunku pokrewnego – rybitwy czarnej *Chlidonias niger*. Obecnie przygotowuję publikacje dotyczące powyższych zagadnień.

Już przed obroną rozprawy doktorskiej zacząłem badania nad wpływem czynników warunkujących zimowanie ptaków w krajobrazie rolniczym wschodniej Polski. Prowadziłem je przy współpracy z kilkoma osobami, tak z Akademii Podlaskiej jak i innych ośrodków naukowych. Badania koncentrowały się nad wpływem warunków pogodowych i rodzaju siedlisk na zgrupowania ptaków tego krajobrazu. Interesowały mnie również przemieszczenia ptaków pomiędzy różnymi komponentami tego krajobrazu. Dlatego zagadnienie zimowania ptaków w krajobrazie rolniczym zgłaszam jak osiągnięcie będące podstawą do nadania stopnia doktora habilitowanego.

Byłem i jestem aktywny także na polu ochrony przyrody. Przez wiele lat byłem członkiem Zarządu Mazowieckiego Towarzystwa Ochrony Fauny. Byłem autorem i kierownikiem trzech projektów czynnej ochrony zwierząt (dwa regionalne i jeden ogólnopolski, tzw. „granty na ochronę przyrody”). Zawsze chciałem powiązać działalność naukową i ochroniarską. Dlatego starałem się publikować w czasopismach naukowych zagadnienia dotyczące ochrony zwierząt podejmowane w tych projektach.

Moją przyszłą aktywność naukową chciałbym ściśle z wiązać z zagadnieniami dotyczącymi krajobrazu rolniczego, a w szczególności realizowanymi obecnie programami rolno-środowiskowymi i ich wpływowi na awifaunę, ewentualnie inne gatunki zwierząt. Tę

Załącznik 2 Autoreferat

tematykę rozpocząłem w roku 2011 uczestnicząc w projekcie analizującym wpływ programów rolno-środowiskowych na awifaunę koordynowanym przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Do moich zadań w tym projekcie należało ustalenie metodyki oraz późniejsza analiza wyników. Poniżej przedstawiam zestawienie mojej aktywności naukowej, a w kolejnych załącznikach także informacje o działalności dydaktycznej i organizacyjnej.

Podsumowanie aktywności naukowej:

Liczba prac naukowych ogółem: 76

- przed doktoratem: 36
- po doktoracie: 40

Liczba prac w czasopismach z listy JCR: 22

- przed doktoratem: 2
- po doktoracie: 20

Liczba rozdziałów w monografiach: 11

- przed doktoratem: 5
- po doktoracie: 6

Liczba pozostałych prac: 43

- przed doktoratem: 29
- po doktoracie: 14

Sumaryczny impact factor publikacji, zgodnie z rokiem opublikowania (dla prac opublikowanych w roku 2011i 2012 przyjąłem wartości IF z 2010): 16,686

- przed doktoratem: 1,013
- po doktoracie: 15,673

Suma punktów MNiSW wg punktacji z 2010r.: 689

- przed doktoratem: 163
- po doktoracie: 526

Liczba komunikatów konferencyjnych: 13

- przed doktoratem: 9
- po doktoracie: 4

Liczba cytacji wg Web of Science: 75

(z opcją wyszukiwania „Cited Reference Search”: 110)

Indeks Hirscha wg Web of Science: 5

Siedlce, 18.05.2012

Artur Gołaszki